

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 9 Sayı: 42 Volume: 9 Issue: 42

Şubat 2016 February 2016

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

GAZİPAŞA'NIN TARIM TURİZMİ (AGROTURİZM) POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: SWOT ANALİZİ

EVALUATION OF THE AGRICULTURAL TOURISM POTENTIAL OF GAZİPAŞA: SWOT ANALYSIS Nuran AKŞİT AŞIK*

Öz

Son yıllarda yoğun kent yaşamından bunalan ve doğal hayata özlem duyan insanlar için, turizm türlerine yenileri eklenmektedir. Bunlardan biri de tarım turizmidir. Tarım turizmi, kentlerde yaşayan insanların, yerel kültürleri yakından tanımaları ve yaşamalarını, toprakla ve tarımla yakınlaşmalarını, kırsal kesimdeki yaşamı daha fazla hissetmelerini sağlamaktadır. Tarım turizmi; küçük kulübelerde, pansiyonlarda veya kamp ortamında konaklama, kahvaltı, piknik, meyve toplama, hayvan besleme, süt sağımı, peynir yapımı, bal tadılması, at biniciliği, meyve veya ürün festivalleri, balıkçılık, doğa yürüyüşü gibi aktiviteleri içermektedir. Bu aktiviteler bireysel olarak gerçekleştirilebileceği gibi; turlar, okul grupları, tarımsal eğitim ve doğa eğitim programları çerçevesinde de gerçekleştirilebilir. Tarım turizmi bir yandan gelir ve istihdam olanaklarını arttırırken, diğer yandan doğal kaynakların korunmasını ve konaklama kapasitesinin etkin kullanımına yardımcı olur.

Gazipaşa deniz-güneş-kum turizmi olanaklarının yanı sıra, önemli bir tarımsal çeşitliliğe de sahiptir. Tarım turizmi bakımından Gazipaşa'nın güçlü yönleri; mükemmel doğal koşullar, tür çeşitliliği, zengin tarım turizmi kaynakları ve avantajlı konumudur. Zayıf yönleri ise düşük gelişme düzeyi, konaklama tesislerinin yetersizliği ve altyapı yetersizliğidir. Fırsatlar; bakir olması, gelişmeye uygun olması ve uluslararası havaalanı bulunması ve en önemli tehditler ise çevre kirliliği, tarımsal kaynakların bozulmasıdır. Bununla birlikte, doğal, tarihi ve kültürel güzelliklerinin yanı sıra, özellikle turfanda sebze ve meyve üretiminde ülkemizde önemli bir yere sahip olan Gazipaşa ve köyleri tarım turizmi için güçlü bir potansiyel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tarım Turizmi, Agroturizm, Agriturizm, Turizm, SWOT Analizi.

Abstract

In recent years, people fed up with the daily city life showed tendency to visit natural sites. One of these is agrotourism. Agrotourism tourism enables people living in big cities to witness the rural life, to get to know new customs and local cultures, to reflect on natural life in their life style. Agritourism activities include; accommodation in small cottages, pensions and camping area, breakfast, picnic, fruit collection from tree, animal feeding, honey tasting, horse riding, fruit and production festives, fishing, bush walking. These activities could be carried out in family base or by tours, student groups and agricultural education and nature education groups. Agrotourism while increasing income and employment opportunities on the one hand, the other hand, it helps the protection of natural resources and the effective use of the accommodation capacity.

Gazipaşa has also sea-sun-sand tourism facilities in addition to an important agricultural diversity. Its strengths are excellent natural conditions, diversified species, abundant eco-agricultural tourism resources, advantageous location. Weaknesses; low development level, insufficiency of accommodation establishments, insufficiency infrastructure etc. Opportunities, to be untouched, to be suitable for development and having airport and threats environmental pollution, deterioration of agricultural resources. However, its natural, historical and cultural beauties, especially early vegetable and fruit production takes an important place in our country. Because of these characteristics, Gazipaşa has constituted a significant potential for the agricultural tourism.

Keywords: Agrotourism, Agriturizm, Turizm, SWOT Analysis.

GİRİŞ

Küreselleşmeye bağlı olarak, ulaşım ve bilişim sektörlerindeki gelişmeler ve insanların harcanabilir gelirlerindeki artış, turizmi dünyanın en büyük sektörlerinden biri haline getirmiştir. Ancak, turizm sektörü nüfusu hızla artan ve çevresel kaynakları hızla tükenen dünyamızda, doğal çevrenin tahribatından en çok etkilenen sektördür. Bu nedenle, doğal çevreyi koruyan, çevreyle uyumlu turizm çeşitliliğini sağlamak zorunlu hale gelmiştir. Başka bir ifade ile turizm gelirlerini arttıran, ülke ekonomisini geliştiren ve hepsinden önemlisi turizmi besleyen doğal kaynakları koruyan alternatif turizm faaliyetlerine gereksinim duyulmaktadır (Koçak, 2005: 45). Bunlardan bir tanesi, oluşturulan eğlence pazarları ile kırsal alanlarda tarımsal üretimi canlandıran, kırsal kalkınmaya katkı sağlayan ve dünyada yaklaşık çeyrek yüzyıldır başarıyla uygulanan tarım turizmidir.

Geçmişten günümüze kadar Türkiye'nin bir tarım ülkesi olduğu bilinmektedir. Ancak son yıllarda tarım dışı sektörlerin hızla geliştiği göz önüne alınırsa, tarımın ülke ekonomisine katkısının büyük ölçüde azaldığı söylenebilir. Üstelik tarımsal üretimdeki dalgalanmalar, iklim değişiklikleri ve fiyat istikrarsızlıkları ve son yıllarda uygulanan kotalar tarım sektörü için zorlayıcı olmaktadır (Nickerson vd., 2001: 21; Mcgehee vd., 2004: 163; Ryan vd., 2006: 7). Tarım sektöründe yaşanan bu güçlükler nedeniyle, kırsal kesimde yaşayanlar, başta işsizlik nedeniyle yaşanan göçler ve geçim sıkıntısı olmak üzere birçok ekonomik ve sosyal sorunla karşı karşıya kalmaktadır.

* Yrd. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir Meslek Yüksekokulu.

Turizm sektörünün gelişmesi ve sürdürülebilirliği turizme kaynak teşkil eden bölgesel ve yerel alanlara özgü doğal ve kültürel değerlerin korunarak kullanılmasıyla mümkündür. Bu nedenle, tüm dünyada turizm faaliyetlerini ülke geneline yayabilmek, turizmin bölgesel sosyo- ekonomik gelişmeye katkılarını arttırabilmek ve çevre bilinci gelişmiş turistlerin doğaya yönelme isteğini göz önünde bulundurarak turizm arzını çeşitlendirebilecek politikalar hedeflenmektedir (Akova, 1995: 398). Bu bakımdan son derece uygun özelliklere sahip tarım turizmi, stresli şehir yaşamından sıkılan, doğaya ve köy yaşamına özlem duyan insanların, doğa ile daha yakın ilişki içinde olarak tüm sıkıntılarından kurtulmaları için tercih ettikleri bir turizm türüdür.

Tarım turizmi bir yandan gelir düzeyi düşük yöre halkına ekonomik destek sağlarken, diğer yandan yerel kültürlerin tanınması ve yaşatılmasına katkıda bulunmakta ve doğal ortamlarda doğa ile iç içe bir tatil geçirme fırsatı sunmaktadır. Tarım turizminin sayısız yararları göz önüne alındığında, turizmde mevsimlik ve mekansal yoğunlaşmanın azaltılması ve turizmin olumsuz etkilerini gidermesi bakımından ülke turizmine önemli ölçüde destek sağlayacağı söylenebilir (Koroğlu ve Koroğlu, 2006: 237).

Kırsal turizmin bir parçası olan tarım turizmi turistlere, şehir yaşamından tamamen farklı olan doğal yaşama dönüş imkanı sunmakta ve ekolojik çevreyi, tarım ürünlerini ve kırsal yaşamı tanımalarına fırsat vermektedir (Lobo vd. 1999: 22). Tarım turizminin bu özelliği, tarımsal faaliyetlerin arttırılmasını ve doğal çevrenin güçlenmesini sağladığı gibi, turizmin çevre üzerinde yarattığı olumsuzlukları da azaltmaktadır (Küçükaltan, 2002: 145). Bu nedenle dünyada hızla gelişmekte olan, ülkemizde de küçük çaplı örnekleri bulunan tarım turizmi konusunun öncelikle akademik olarak araştırılması ve ülkemizde bir an önce uygulamaya geçilmesi son derece önemlidir.

Buradan hareketle gerçekleştirdiğimiz çalışmada öncelikle kısaca tarım turizmine değinilmiş ve daha sonra tarım turizmi için iyi bir uygulama alanı olduğu düşünülen Gazipaşa ilçesinin tarım turizmi yönünden arz potansiyeli SWOT analizi yardımıyla değerlendirilmiştir. Son olarak ilçede tarım turizminin geliştirilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

1. TARIM TURİZMİ (AGRO-AGRİ TURİZM)

Agri-turizm ya da agro-turizm olarak da adlandırılan tarım turizmi, tarımsal üretimin yoğun olduğu yörelerde gerçekleştirilen bir turizm türüdür. Bu özelliği ile tarım turizmi üreticilere bir ek gelir kaynağı yaratmaktadır. Böylece tarımsal üretimin turizm ile yer değiştirmesi yerine, turizm ile bütünleşmesi söz konusu olabilmektedir. Yani, özellikle gelişmekte olan yörelerde sıkça görülen tarım alanlarını turizm işletmeciliği adına yok eden değil, tersine tarımla birlikte turizmi de geliştiren yeni bir turizm faaliyet alanı olarak tarım turizmi önem kazanmaktadır (Küçükaltan, 2002: 150).

Temel olarak küçük çiftlikler olmak üzere, çiftçilere ek gelir sağlamak amacıyla bağ, bahçe, tarla, ahır, ağıl, kümes vb tarımsal üretim alanları ile küçük ölçekli ve geleneksel gıda işleme tesisleri gibi faaliyet alanlarını ziyaret etmek, günlük işlerine katılmak, çiftlik evinde geceleme, gezinme, eğlenme, alışveriş yapmak ve bazen de eğitim almak gibi aktivitelerin bir veya birkaçını kapsayan bir turizm türüdür (Cebeci, 2008: 2).

Tarım turizmi kişilerin rekreasyon ya da eğitim amacıyla, bir tarlaya ya da çiftlik evine götürülmek suretiyle; tarımsal üretim, şarap üretimi, besi, hasat gibi tüm doğal, tarihi ve kültürel değer ve çekiciliklerin bizzat yaşamalarını sağlayarak gerçekleştirilen her türlü aktivitedir (Marques, 2006: 148; Mitchell, 2006: 1298).

Tarım turizmi, insanların sürekli ikamet ettikleri yerler dışındaki kırsal yörelere ziyaretleri, buradaki tarım üreticilerinin ürettikleri mal ve hizmetleri, yörenin doğal dokusuna uygun mekânlarda talep ederek ve yörede para artırma arzularını minimize ederek geçici konaklamalardan doğan olaylar ve ilişkilerin bütünü olarak tanımlanır [Woo vd., 2006: 71; Wolfe ve Bullen, 2009]. Tarım turizmi tüm turizm ve eğlence aktivitelerinin, herhangi bir çiftlik aktivitesi ile birleşerek şirketleşmesidir (Weaver ve Fennell, 1997: 361; Przezborska, 2003: 217). Bu faaliyetlere ilave olarak evde yapılan ürünlerin tadılması, bu ürünlerinin satın alınması, gündelik tarım faaliyetlerine katılma, yöresel kültürü ve gelenekleri görme gibi faaliyetler de yapılabilmektedir (Gündüz, 2004: 32).

Tarım turizmi, tarımsal üretim ve ürünler hakkında arazi ve çiftçi deneyimlerini konuklarına sunmayı sağlayan bir turizm faaliyetidir. Bu faaliyet, konukların tarımsal bilgi ve deneyimlerini geliştirip hoş vakit geçirmelerini sağlarken çiftçilerin ve arazide çalışanların ekonomik gelirini arttırmaktadır (Dorobantu ve Maricica, 2012). Çiftçi marketleri, eski ve/veya yeni çiftlikler, yol kenarı tezgahları, çiftlik evinde konaklama ve yerel yiyecek ve içecekleri tatma, eğlenme ve kırsal alanı tanıma aktiviteleri en temel bileşenleridir.

Tarım sektöründe çalışanlar giderek artan küresel rekabet, yükselen girdi ve arazi maliyetleri, sınır ihlalleri ve karmaşık çevre düzenlemesi uygulamalarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Tarımsal faaliyetlerini sürdürmek isteyenler, mevcut ürünlerine değer katmak ya da yeni ve güvenilir gelir kaynakları yaratmak zorundadırlar. Tarım turizmi bu anlamda çiftçiler için bir fırsat oluşturabilir. Tarım turizmi bölgede

istihdam yaratmak ve mal ve hizmet alımları ve turistlerin yeme-içme, alışveriş ve diğer aktiviteleri sayesinde yerel ekonomiyi desteklemek suretiyle ekonomik kalkınmanın yayılmasına yardımcı olur. Ayrıca, devletin kırsal kesimden elde ettiği vergi miktarında da artış olur. Tarım turizminin en önemli avantajı ise, diğer bölgelere taşeronluk etmemesi yani elde edilen gelirin aynı bölgede kalmasını sağlamasıdır. Tarım turizminin bazı belirgin özelliklerini aşağıdaki gibi sıralayabiliriz (Dorobantu ve Fieldsend, 2011: 49):

- Kirlenmemiş ve sessiz-sakin bir bölgeye seyahat imkanı sağlar,
- Konaklama, yiyecek-içecek, rekreasyon ve ulaşım maliyetleri son derece düşüktür,
- Turistler kentte elde edemedikleri organik yiyecek- içecekleri tüketme ve satın alma imkanına kavuşurlar,
- Kırsal kesimin el sanatları, giyim-kuşamı, gelenek-görenekleri ve yaşam koşulları konusunda bilgilenme ve bizzat yaşama fırsatı sağlar,
- Konukların bir aile ortamında ve ailenin üyesiymiş gibi davranmalarına ve onlarda aynı ortamı paylaşmalarına imkan verir,
- Konuklar faaliyetleri yalnızca izlemekle kalmayıp her tarımsal faaliyete bizzat katılarak farklı deneyimler edinirler,
- Doğal çevrede gezinti, kuş gözlemciliği, su kaynaklarını keşfetme, hayvanların beslenmesi, süt sağılması vb. pek çok aktiviteye katılma şansı yaratır.
- Çiftçiler paralel olarak tarımsal faaliyetlerini (bitkisel üretim, hayvancılık, seracılık) devam ettirirler,
- Tarımsal sezonla paralel zaman dilimlerinde gerçekleştirildiği için turizm sezonu dışında da faaliyetler sürdürülebilir,
- Yerel ekonomi ile yakın bağlantılı olarak yürütüldüğü için, tarım sektörü ile bağlantılı olan diğer işkollarını da geliştirir.

Şekil 1: Kaleden Marina ve Plaj

2. GAZİPAŞA'NIN TARIM TURİZMİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Gazipaşa'nın Fiziki, Tarımsal ve Sosyolojik Profili

Antalya'nın 180 km. doğusunda Gazipaşa Ovası üzerine kurulmuş olan Gazipaşa'nın (Selenus-Selendi), doğusunda Anamur, kuzey doğusunda Ermenek, kuzeyinde Sarıveliler, batısında ise Alanya yer alır. Yüzölçümü 931 km olup ilçe merkezi sahilinden 3 km içerde yer almakta ise de yeni yerleşimler sahile kadar uzanmaktadır. İlçenin kıyı şeridi uzunluğu yaklaşık 50 km. olup, denize girmek için çok uygun plajlara sahiptir. Kıyı şeridinin yarıya

yakını kumsal, diğer kısmı ise kayalıkların arasına gizlenmiş müthiş güzellikte koylardan oluşur.

Şekil 2: Kaledran Köyü

Ovanın kuzeyinde dağlık yayla düzlükleri bulunur. En yüksek tepesi olan "Deliktaş" noktası 2253 m. olup, halkın yazın göç ettiği Yund yaylası 2245m rakımla ulaşılan en son yüksekliği temsil eder. Alçak kısımlar ise kıyı boyunca uzanan alüvyonlu bir ova meydana getirmektedir. Ovadan yüksek dağlık sahaya geçiş nispeten dik yamaçlarla olmaktadır. Güney sahilde Selinus harabelerinin bulunduğu tepenin ön kısmında kalkerden oluşan ve yer yer 50-100m. yüksekliğe ulaşan yalılar, kıyıda bulunan tepenin iki tarafında ise ince kalker kumlardan meydana gelen plajlar bulunmaktadır.

Şekil 3: Korubaşı Köyü ve Kale

İlçenin ören yerleri, oldukça zengin durumda olmasına rağmen, tamamına yakının yol ve koruma hizmetleri yok veya yetersizdir. Bunlardan bazılarında kazı çalışmalarının devam ediyor olması, tarihi kale ve şehir kalıntılarının gelecekte turizm amaçlı kullanımları için umut vericidir. Ayrıca Gazipaşa'nın Akdeniz sahilinin Caretta-Caretta türü deniz kaplumbağalarının

yumurtalarını bıraktığı 17 merkezden biri olması ve Yalan Dünya Mağarası da ilçe turizminin gelişmesi bakımından önemlidir (gazipasa.gov.tr).

Şekil 4: Yalan Dünya Mağarası

Gazipaşa ve çevresi birçok özgün doğal, tarihi ve kültürel özellikleri değişik alternatif turizm hareketleri için yüksek potansiyel içermektedir. İlçe ekonomisinde hakim olan sektör tarım sektörüdür. Tarımda da en büyük pay örtü altında yapılan turfanda sera sebzeçiliği ve muzculuğa aittir. Son yıllarda örtü altında çilek yetiştiriciliği ve enginar yetiştiriciliği hızla artmaktadır. Ancak arazi yapısının genel olarak engebeli olması nedeniyle ilçe yüz ölçümünün yalnızca % 18'i tarımsal faaliyet için kullanılabilir. Şekil 5: Doğanca Köyü Kaya Mezarları

Şekil 5: Doğanca Köyü Kaya Mezarları

Seralarda güzlük ve baharlık olmak üzere yılda iki sezon halinde sebze üretimi yapılmaktadır. Cam ve plastik seralarda salatalık, domates, kabak, taze fasulye, patlıcan, biber ve süs bitkileri ile muz ve çilek üretilmektedir. Açık tarım alanlarında ise zeytin, badem, muz, elma, portakal, asma, nar, ceviz, keçiboynuzu, üzüm, şeftali, incir, limon, armut, yenedünya, kiraz, erik, ayva, kayısı, mandalina ve çilek üretimi yapılmaktadır. Ayrıca, son yıllarda avokado, mersin (murt), hünnap ve tropikal meyveler de (kivi, papaya, pepino, pikan cevizi vb) yetiştirilmeye başlanmıştır.

Şekil 6: Gazipaşa Kalesi

İlçede mevsim koşulları hayvancılık için son derece uygundur. Ancak orman köylerinde doğal yapının son derece sarp olması ve hayvancılık için uygun şartlar taşıyan ova kesimlerde tarımsal uğraş olarak seracılık ve muzculuğun tercih edilmesi nedeniyle hayvancılık yeterince gelişmemiş olup, ova kesimlerde aile işletmeciliği tarzında süt sığırcılığı yapılmaktadır. Orman köylerinde ise kıl keçiciliği temel hayvancılık uğraşı olarak tercih edilmektedir. Balıkçılık ve ormancılık ilçenin diğer önemli gelir kaynaklarıdır (gazipasa.gov.tr).

Şekil 7: Muz Bahçeleri

Gazipaşa mevcut durumuyla daha ziyade tarım toplumu görünümünde ise de 1989 yılında turizm bölgesi ilan edilmesi ile birlikte turizm sektörüne hızlı bir geçiş yapmaya başlamıştır. Havaalanının kullanıma açılması ve bitmek üzere olan marinanın faaliyete geçmesinin ilçe turizmine ivme kazandıracaktır. İlçede faaliyet gösteren turizm işletme belgeli ve belediye belgeli konaklama işletmelerinin toplam yatak kapasitesi 600'dür. Ancak yapılması planlanan beş yıldızlı iki otelin mevcut yatak kapasitesini arttırması ve yeni yatırımcıları bölgeye çekmesi beklenmektedir.

Şekil 8: Örtü Altı Çilek

Günümüzde sürdürülebilir turizm çerçevesinde kültürel ve doğal çevreyi koruyarak, ekonomik kalkınmaya olanak tanıyan turizm yaklaşımları benimsenmektedir (Emekli, 2003: 43; Li vd., 2005: 289). Buna rağmen Gazipaşa'nın her mevsime uygun farklı mekansal turizm zenginliklerinin (mağara, yayla, deniz, mağara, yeşil turizm) tam olarak değerlendirilememesi önemli bir eksikliklerdir. Oysa ilçenin bakir arz potansiyeli etkili bir biçimde kullanılarak, yalnız bölgesel ölçekte değil küresel düzeyde hizmet verebilecek bir tarım turizmi merkezi olması mümkündür.

2. 2. Gazipaşa'da Uygulanabilecek Tarım Turizmi Faaliyetleri

Tarım turizmi faaliyetlerinin kapsamı ve niteliği, ülkeler ya da işletmeler bazında farklılık göstermektedir. Bunun en önemli nedeni tarım turizmi faaliyetlerinin oldukça karmaşık olması ve kapsamı konusunda ortak bir görüşün olmamasıdır. Dünyadaki coğrafi özellikler, çevresel ve tarımsal çeşitlilik, sosyal ve kültürel farklılıklar nedeniyle yapılmış olan çalışmalarda ciddi farklılıklar göze çarpmaktadır. Bu nedenle tarım turizmi faaliyetleri ile ilgili kesin bir çerçeve oluşturmak mümkün değildir.

Şekil 9: Salatalık Serasından Bir Görüntü

Genel olarak, tarım turizmi faaliyetleri konaklama, festivaller, çiftlik ziyaretleri, genç ve yetişkinlerin tarımsal eğitimi, meyve sebze toplama, hayvan besleme, piknik, meyve festivalleri, yol üzeri tezgahları veya çiftlikten satış, fuarlar, balık tutma, bisiklete binme, kır yürüyüşü, at biniciliği, kuş gözlemi, yöresel ürünlerin üretimi vb. aktivitelerini içermektedir.

Şekil 10: İlçede Yetişen Tropikal Meyveler

Tablo 1: Gazipaşa'da Uygulanabilecek Tarım Turizmi Faaliyetleri

Özel Aktivite ve Faaliyetler	
<ul style="list-style-type: none"> • Konferans vb. Eğitsel faaliyetler • Tarım fuarı veya festivali • Yöresel meyve-sebze hasat festivalleri • Okul turları ve gençlik kampları (tarımsal eğitim amaçlı) • El sanatları gösterileri (kilim dokuma, su kabağı işlemeciliği) • Gıda pişirme gösterileri (pekmez, yufka ekmeği, süt tarhanası, keş yapımı) • Tüm tarımsal faaliyetlere aktif katılım (meyve-sebze ekimi ve bakımı, tohum yetiştirme, dalından toplama) • Kümes ve küçükbaş hayvanlarını besleme 	
Rekreasyonel Faaliyetler	Diğer Faaliyetler
<ul style="list-style-type: none"> • Su sporları (yelken, sörf, balık avcılığı) • Parkur faaliyetleri (yürüyüş, dağ bisikleti turları) • Doğa odaklı etkinlikler (fotoğraf / resim) • Hayvan bakımı ve beslenmesi • Kamp kurma • Köy ve bahçe turları (muz bahçesi, sera, göleviz bahçesi vb.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Hediye eşya ve el sanatları satışı • Çiçek bahçesi ve fidanlık düzenleme, • Yol üstü tezgahlarında satış • Kendin topla uygulamaları • Özel gıda ve hediyelik ürünler satışı • Ağaç kiralama vb.

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 11: Kahyalar Köyünün Havadan Görünüşü

2. 3. Gazipaşa'nın tarım turizmi potansiyelinin SWOT Analizi

SWOT analizi iş kaynakları ve çevreyle ilgili eleştirel bir bakış açısı ve iyi şekilde oluşturulmuş bir yöntemdir. Temel olarak özel ve kamu örgütlerinin neyi iyi yaptığını, nasıl geliştirebileceğini çevresine en iyi olanakları sağlayıp sağlamadığını, çevresinde değişiklik olup

olmadığını, teknolojik gelişmeler, yeni işlerin ortaya çıkması ya da güvensizlik gibi olguları belirlemeye yöneliktir (Özgen, 2010: 1401; Gürlek, 2002: 3). Bölgenin, mevcut doğal coğrafya kaynaklı turizm zenginliklerini ortaya çıkarmak için SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats / Güçlü yönler, Zayıf yönler, Fırsatlar, Tehditler) analizi uygulanmıştır. Böylece, bölgedeki doğal coğrafya kaynaklı turizm çekiciliklerinin, bölgenin sosyo-ekonomik yapısına katkı sağlayacak bir yapıya kavuşturmak için ne tür planlamalara ihtiyaç duyulduğunun ortaya çıkarılması hedeflenmiştir. İlçede yapılan çevresel gözlemler, yerel halk ve görüşme yapılan turizmcilerin görüşleri ve literatür araştırması sonucunda şekillendirilen SWOT analizi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Gazipaşa'nın Tarım Turizmi SWOT Analizi

GÜÇLÜ YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> • Güçlü bir tarihsel miras ve kültürel zenginlik • Bozulmamış ekolojik çevre ve biyolojik çeşitlilik • Ulaşım olanaklarının elverişli olması • Bölge halkının cana yakın ve misafirperver olması • Halkın kullandığı çok sayıda yaylanın bulunması • Topraklarının %62'sinin orman ve fundalıklardan oluşması nedeniyle zengin bir yeşil alana sahip olması • Tarım alanların rekreasyon faaliyetlerine uygun olması • Tarım turizmine uygun ve ulaşım ağına yakın alanların bulunması • Halkın ve yerel yönetimlerin tarım turizmine olumlu bakması
ZAYIF YÖNLER
<ul style="list-style-type: none"> • Yörede yaşayanların doğal coğrafya kaynaklı turizm potansiyelinin farkında olmamaları • Yetersiz alt ve üst yapı olanakları • Kamu ve özel sektör işbirliğinin yetersiz olması • İlçenin yeterince tanınmaması ve tanıtılmaması • Birçok tarihi alanın restore edilememesi nedeniyle ziyarete ve kullanıma açılmamış olması • İlçeye yönelik akademik çalışmaların yetersizliği • Tarım turizminin bilinmemesi ve turizm bilincinin yeterli olmaması • Sınırlı sayıda turizm türlerine yönelik çalışmalar nedeniyle, diğer faaliyetlerin uygulamaya geçirilmemesi • Yerel ve ulusal yönetimlerin tarım turizmine yönelik plan ve politikalarının yetersizliği • Yerel halkın turizm sektörüne ilişkin çekimsizlik ve endişeleri • Doğal kaynakların yeterince değerlendirilememesi • Konaklama yerlerinin çok sınırlı sayıda gelişmiş olması. • Bölgedeki doğal coğrafya kaynaklı turizme ilişkin planlama çalışmalarının olmaması.
FIRSATLAR
<ul style="list-style-type: none"> • Rekreasyon ve sportif faaliyetler için uygun alanların varlığı • Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de doğa turizmine yönelik talebin artması. • Tarımsal ve doğal çeşitliliğin yüksek olması • Yatırımların gelişmesi ve ağırlama hizmetleri kalitesinin iyileştirilmesi • Havaalanı sayesinde yurtdışına hizmet olanağının yüksek olması • Tarım turizmi ile birlikte yeni iş alanlarının oluşması sayesinde istihdam olanaklarının artması • İlçenin ulusal ve uluslararası alanda tanıtımı için tarım turizminin araç olarak kullanılması • Döviz girdisi ve yerel halk için ek gelir ve istihdam olanağı sağlaması • Hava alanına ve karayolu ulaşım ağı sayesinde kısa süreli seyahatlerin mümkün olması • Tarım turizmi yatırımları için birçok ulusal ve uluslararası kurumun bu konudaki destek, teşvik ve hibe sağlamaları • Çevrenin korunmasını olumlu yönde etkilemesi ve çevre bilincinin artırılması • İlçede turizm eğitimi veren lise ve üniversitenin olması
TEHLİKELER
<ul style="list-style-type: none"> • Su kaynaklarının (deniz, akarsu vb.) kirlenme tehlikesi ile karşı karşıya olması • Doğal alanların bilinçsiz kullanımından kaynaklanan çevre sorunlarının artması • Tarım turizmi için etkin kullanılacak potansiyele sahip olan alanların atıl durumda kalması • Tarım arazilerinin yerleşmeye açılması • Plansız tarım turizminin gelişimi ile tarımsal alanların azalması ve tarımın zarar görmesi

Yapılan SWOT analizi sonucunda ilçenin tarım turizmi açısından baskın ve zayıf yönleri kadar, olumlu ve olumsuz etkileri de ortaya konulmaya çalışılmıştır. İlçenin tarımsal ürün çeşitliliği tarım turizmi açısından en önemli avantajı oluşturmaktadır. Halkın bu konuda

hevesli ve istekli olması, hava, deniz ve karayolu ulaşımının gelişmiş olması, ayrıca ilçe merkezinde bile tarımsal faaliyetlerin yapıyor olması tarım turizmi için artı değer yaratmaktadır.

Şekil 12: Zeytinada Köyünde Muz Bahçesi

İlçenin en önemli eksikliği turistik alt ve üst yapı yatırımlarının yetersiz olmasıdır. Ancak bu sorun, ev pansiyonculuğu teşvik edilerek kısa sürede aşılabılır. Turizm işletmecileri ve halkın tarım turizmi konusunda bilgi ve fikir sahibi olmamaları sorunu için iyi planlanmış eğitim programı yeterli olacaktır.

İlçe için en önemli tehdit ekolojik çevrenin yok olması ve çevre kirliliğidir. Bu durum hem tarım hem de turizm için olumsuzluk yaratacaktır. Stratejik plan ve uygulama politikaları ile sorunun aşılması mümkündür. Böylelikle de bir yandan yerel halka gelir kaynağı sağlanırken diğer yandan gelen ziyaretçilere doğal, kültürel ve tarımsal hayatı yaşama ve tanıma imkanı yaratılması sağlanmış olacaktır.

Şekil 13: Göleviz Bahçesi

SONUÇ VE ÖNERİLER

Coğrafi konumu ve iklimi nedeniyle birçok farklı tarımsal ürünün yetişmesine uygun olan Gazipaşa halkının temel geçim kaynağını tarım sektörü oluşturmaktadır. Ancak tarım sektöründe yaşanan istikrarsızlık ve darboğazlar ilçe halkını yeni alternatifler aramaya yöneltmiştir. Bu alternatiflerden en önemlisi turizm sektörü olup, ilçede yaşayanların birçoğu Alanya'daki otel işletmelerinde sezonluk çalışmaktadır. Oysa turizm arzı bakımından oldukça zengin kaynaklara sahip olan Gazipaşa'da turizmin geliştirilmesi mümkündür. Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de tarım toplulukları için küçük ölçekli işletmelerin devamlılığını destekleyen bir gelir kaynağı ve istihdam olanağı sunan tarım turizmi en uygun turizm türüdür.

Gazipaşa'nın tarım turizmi açısından potansiyeli değerlendirildiğinde, ilçenin kalkınmasına ciddi katkı sağlayacağı söylenebilir. Zengin bir kültüre ve köklü bir geçmişe sahip olan Gazipaşa, doğal kaynakları ve sosyo-kültürel değerleri bakımından çeşitlilik göstermektedir. Üstelik bu çeşitliliği tarım turizminde kullanma açısından son derece elverişli bir yerleşim alanı bulunmaktadır. Mevcut otel işletmelerinin neredeyse arka bahçesinde sürdürülen tarımsal faaliyetlerin tarım turizmi dahilinde değerlendirilmesi mümkündür. İyi bir planlama ile tarım turizmi çok kısa sürede hayata geçirilip, Gazipaşa'nın bir tarım turizmi merkezi olması sağlanabilir. Bunun için yapılması gerekenleri aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

- Gazipaşa ilçesindeki tüm kurum ve kuruluşların (Kamu ve yerel yönetimler, turizmciler ve üniversite) katılımıyla tarım turizminin geliştirilmesi için ilçenin kaynakları araştırmalı ve strateji ve programlar oluşturulmalıdır. Gazipaşa için yapılan plan ve projeksiyonlara tarım turizmi dahil edilmeli ve gerekirse bütçe kalemleri oluşturulmalıdır.

- İlçe halkı tarım turizmi konusunda eğitilmeli, girişimciler bu alana yönlendirilmeli ve gerekirse girişimcilere ücretsiz danışmanlık hizmeti verilmelidir. Özellikle teşvik, hibe vb. fon kaynaklarının bulunup değerlendirilmesi için bilgilendirme yapılmalıdır.

- Tarım turizminin geliştirilmesi ile tarımsal etkinliklerde doğal yetiştirme tekniklerinin geliştirileceği düşünülürse kirliliğe yol açan faktörler ortadan kalkacak, üretilen ürünlerin pazarlama sıkıntısı giderilecek ve elde edilen gelirlerde ve ürün çeşitliliğinde artışlar kaydedilecektir. Aynı zamanda kırsal turizm sayesinde elde edilen kazanç ile yerel halka gelir sağlanacak ve yaşam düzeyi yükseltilerek bölgeden göç eden halkın geri dönmesi için olanak yaratılmış olacaktır.

- Doğal ve tarihi koruma alanlarının artırılması ve konuya duyarlılık geliştirilmelidir. Bu durum tarım ve turizmin sürdürülebilirliği açısından önemlidir.

- İlçenin bir tarım turizmi destinasyonu olması için gerekli olan diğer bir konu ise tanıtımdır. Ulusal ve uluslararası tanıtım faaliyetleri için, ilçe ve işletme düzeyinde web sitelerinin açılması, yöresel ürünler ve el sanatları fuarlarının düzenlenmesi, halkla ilişkiler faaliyetlerinin yoğun olarak kullanılması gerekmektedir.

- Tarım turizmi konusunda deneyimli personelin yetiştirilmesi ya da deneyimli personelin istihdamının yapılması gerekmektedir.

- Yöresel mutfak temalı restoranların, pansiyonlar ve çiftlik evlerinin yapılması ya da çiftçilerin ikamet ettikleri evleri misafirlerin konaklama ihtiyacı için donatılması gerekmektedir.

- Tarım ürünlerinin doğrudan turizm ürününe dönüştürülmesi için keşif çiftliklerinin kurulması ve tarım ürünlerinin doğrudan satışına imkan veren özel alanların oluşturulması ve geliştirilmelidir. Ayrıca turistlerin kendi yaptıkları ürünleri alabilmelerine imkan verilmelidir. Böylece üretilen tarımsal ürünlerin pazarlanması sağlandığı gibi, daha yüksek gelir getirmesi sağlanacaktır.

- İlçenin tanıtımı ve talep yaratma konusunda seyahat acentaları ve tur operatörleri ile işbirliği yapılmalı, yerel acentaların açılması için özendirici tedbirler alınmalıdır.

- Yörede yetiştirilen özel ürünlerin (muz, çekirdeksiz nar, harnup, göleviz ve turfanda sebze ve meyvelerin) ekiminden hasadına, çiçeklenmesinden meyve verme zamanına kadar farklı aşamalarında misafirlerin bizzat bulunması sağlanmalıdır. Bu durumda, bir yandan çiftçiler için ücretsiz işgücü sağlanırken, diğer taraftan gelir miktarı artırılmış olacaktır. Bölge ikliminin ılıman olması ve özellikle muz üretimi ve seracılık faaliyetlerinin sonbahar-ilkbahar arasında yapılması sezon dışı turizm olanaklarını arttıracaktır. Böylece mevsimlik yoğunlaşmanın önüne geçilerek, sezon tüm yıla yayılmış olacaktır.

Sonuç olarak çevreci yapısı, çiftçilerin gelir olanaklarını ve istihdamı arttıran etkisi ve bölgesel kalkınmaya destek olan yapısı nedeniyle, Gazipaşa'da tarım turizminin geliştirilmesi ilçe ve ülke turizmi açısından olumlu katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

AKOVA, İsmet (1995). "Akarsu Turizmi", *Türk Coğrafya Dergisi*, S. 30, s. 393- 408.

CEBECİ, Zeynel (2008). "Tarım Turizmi, Tarımın Ruhunu ve Görüntüsünü Paylaşarak Dinlenmek", http://traglor.cu.edu.tr/objects/objectFile/25_11_2008_0_49_55tarimturizmi.pptx Erişim: 02.08. 2015.

- DOROBANTU, Maria, Roxana ve MARICICA, Drutu Ivan (2012). "The Relationship Between Agri Tourism And Rural Tourism Among With The Sustainable Development Concept", http://www.researchgate.net/publication/230651366_the_relationship_between_agri_tourism_and_rural_tourism_among_with_the_sustainable_development_concept/file/d912f502935f151578.pdf, Erişim: 15.08.2015.
- DOROBANTU, Maria, Roxana ve FIELDSEND, Andrew (2011). "Rural Environment - A Promoter Of Sustainable Tourism Within Local Communities in Romania", *18th International Economic Conference - IECS 2011 "Crises After The Crisis. Inquiries From A National, European and Global Perspective"*, Sibiu. *Revista Economica*, S. 4 (57). s. 47-59, [mutations_in_global_economy_a_reference_element_for_the_evolution_of_youth_travel/file/9c960514c1d85b573c.pdf](http://www.revistaeconomica.ro/revista_economica_2011_18/revista_economica_2011_18_57.pdf). Erişim: 12.08.2014.
- EMEKLİ, Gözde (2003). "Bergama ve Selçuk'un İzmir'in Kültürel Turizmdeki Yeri", *Ege Coğrafya Dergisi*, S. 12 (1), s. 39- 50.
- GAZİPAŞA KAYMAKAMLIĞI, <http://www.gazipasa.gov.tr/v2/hizmetlerimiz.asp>, Erişim: 03.07.2015.
- GÜNDÜZ, Sultan (2004). *Ankara İli Kalecik İlçesinde Tarımsal Turizme Uygun Alanların Saptanması ve Tarımsal Turizm Modelinin Oluşturulması Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- GÜRLEK, T. Bilgehan (2002). *SWOT Analizi*, Gebze: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, TÜSSİDE, <http://www.dt-audit.com/dosyalar/Kutuphane/Sunumlar/swot%20analizi.ppt>, Erişim: 03.09. 2015.
- KOÇAK, Göknil, Nur (2005). "Türkiye Turizmde Paylaşılan Vizyon Problemi ve Çözüm Önerileri", *Pazarlama Dünyası Dergisi*, Eylül-Ekim, s. 44-47.
- KÖROĞLU, Ahmet ve KÖROĞLU, Özlem (2006). "Kırsal Turizmin Yöre Kalkınmasındaki Rolü: Buldan Yöresi Kırsal Turizm Potansiyeli", <http://www.buldansempozyumu.com>, Erişim: 05.09.2015.
- KUÇUKALTAN, Derman (2002). "Tarım Turizmi ve Türkiye'de Tarım Turizmi İşletmeciliği", *2. Turizm Şurası Bildirisi*, 1. Cilt, 12-14 Nisan, Ankara, s. 143-159.
- LI, Wenjun, GE, Xiaodong ve LIU, Chunyan (2005). "Hiking Trails and Tourism Impact Assessment in Protected Area: Jiuzhaigou Biosphere Reserve, China", *Environmental Monitoring and Assessment*, S. 108: s. 279-293.
- LOBO, Ramiro E., GOLDMAN George E., DESMOND, A. Jolly, WALLACE B. Diane, SCHRADER, Wayne L. ve PARKER Scott A. (1999). "Agricultural Tourism: Agritourism Benefits Agriculture in San Diego County", *California Agriculture and University of California*, http://sfp.ucdavis.edu/agritourism/Case_Studies/agritourSD. Erişim: 28.08.2015.
- MARQUES, Helena (2006). "Searching for Complementarities Between Agriculture And Tourism-The Demarcated Wine-Producing Regions of Northern Portugal", *Tourism Economics*, S. 12 (1), s. 147-160.
- MCGEHEE, Nancy, G. ve KYUNGMI, Kim (2004). "Motivation for Agri-Tourism Entrepreneurship", *Journal of Travel Research*, S. 43(2), s. 161-170.
- MITCHELL, J. T. (2006). "Conflicting Threat Perceptions at a Rural Agricultural Fair", *Tourism Management*, S. 27 (6), s. 1298-1307.
- NICKERSON, Norma, Polovitz, BLACK, Rita, J. ve MCCOOL Stephen, F. (2001). "Agritourism: Motivations Behind Farm/Ranch Business Diversification", *Journal of Travel Research*, S. 40, s. 19-26.
- ÖZGEN, Nurettin (2010). "Doğu Anadolu Bölgesi'nin Doğal Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve Planlamaya Yönelik Öneriler", *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, S. 7(1), s: 1385-1416. Erişim: 07.09. 2015.
- PRZEBORSKA, L. (2003). "Relationships Between Rural Tourism and Agrarian Restructuring in A Transitional Economy: The Case Of Poland", *Directions in Rural Tourism*, Aldershot: Ashgate, s. 203-222.
- RYAN, Susan, DEBORD, Kristy ve MCCLELLAN, Kristin (2006). "Agritourism in Pennsylvania: An Industry Assessment", Report prepared for The Center for Rural Pennsylvania, A Legislative Agency of the Pennsylvania General Assembly.
- WEAVER, David, B. ve FENNELL, David, A. (1997). "The Vacation Farm Sector in Saskatchewan: A Profile Of Operations", *Tourism Management*, S. 18(6), s. 357-365.
- WOLFE, Kent ve BULLEN, Gary (2009). "Considering An Agritourism Enterprise? Part of a How-To Guide For Successful Agritourism Enterprises", <http://content.ces.ncsu.edu/considering-an-agritourism-enterprise>, Erişim: 15.11.2015.
- WOO, Lee, Seong ve YEON, Nam, Sou (2006). "Agro-Tourism as a Rural Development Strategy in Korea", *Journal of Rural Development*, S. 29 (6), s. 67-83.